

Димка МИТЕВА

Едиција: Извори за македонскиот јазик

БЛАЖЕ КОНЕСКИ: ТЕШКОТО
(Поезија, Книга прва, Култура, Македонска книга, Мисла,
Наша книга, Скопје 1981, стр. 31–33)

О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат,
штом тапан ќе грмне со подземен екот –
во градиве зошто жал лута ме стиска,
во очиве зошто навирува река
и зошто ми иде да плачам ко дете,
да превијам раце, да прекријам лик –
та гризам јас усни, стегам срце клето
да не пушти вик. (стр. 31)

О тешкото! Старци излегуваат еве,
на чело им мисла, во очи им влага
и првиот чекор по меката трева
е мирен и бавен, со здржана тага.
Но 'рзнува тапан и писок се крева
и молнија светнува во секој глед,
и напред се пушта, се стрелка, се слева
стегнатиот ред. (стр. 31)

До старците момци се фаќаат скокум;
не издржа срце – сив сокол во клетка,
не издржа пламен жив потулен в око,
не издржа младост што сака да летне! (стр. 31)

Се залула оро! Се заврте земја,
и чиниш – се корне стресениот век,

и околу трпнат ридиштата темни
и враќаат ек. (стр. 32)

И божем се врасло кипнатово оро
со искомска сила за земјава наша
и во него шуми на реките зборот,
и во него рика див ветер и страшен
и во него шепнат узреани житја
и вечерен мирис се разлива тих,
и земјата дише во пролетна ситост
со запален здив. (стр. 32)

И душата, чиниш, на родот мој мачен
во тешково оро се уткала сета –
век по век што трупал сè попуст и мрачен
од крвава болка, од робија клета,
век по век што нижел од корава мисла
за радосна челада, за слободен свет,
од песна – за љубов што гине со пискот
ко жерав во лет. (стр. 32)

О тешкото! Кога во молк да те гледам,
на очиве магла ми напаѓа сура,
и одеднаш – в бескрај се растега редот
и ридја се губат в пустелија штура –
и еве кај иде од маглата матна
сè сенка до сенка, сè еден до друг –
во бескрајно оро син оди по татка,
по деда си – внук. (стр. 32)

Времињата мрачни се нивното поле,
и нивната свирка – на прангите свекот,
а главите им се наведени доле,
и покроце врват – сè чекор по чекор.
О времиња, што ве в мрак родот мој минал,
кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!

кој збор ќе ми најде за ужасот зинат
над пустош и крв?! (стр. 32)

Кој број ќе ми каже на лутите рани,
на пламнати ноќи, на пеплишта пусти,
кој на срце болки ќе изреди збрани,
и на очи солзи и клетви на усти.
О тешкото! Синдир ти беше на робја,
од калеси моми и невести ред,
со врзани раце во плен што ги погнал
насилникот клет. (стр. 33)

О тешкото! Синдир ти беше на робја,
дур не стана народ во листена гора,
сè дури со јадот од векови собран
не поведе бујно, бунтовничко оро!
Се залула танец низ крвје и огон,
и повик се зачу и грмеж во чад –
те разнесе сегде бунтовната нога
по родниот кат. (стр. 33)

О тешкото! Сега по нашите села
во слобода првпат штом оро ќе сретам,
зар чудно е – солза да потече врела,
зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?!
Од вековно ропство, мој народе, идеш
но носиш ти в срце дар златен и пој.
Пченицата твоја триж плодна ќе биде,
и животот твој! (стр. 33)

ПРАВ РЕЧНИК НА ЗБОРОВНИОТ ФОНД НА ПЕШНАТА „ТЕШКОТО“ НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ

- а 32
 бавен *приод.* 31
 бескрај *м.* 32
 бескраен -јно *приод.* 32
 беше *форма од* *гл.* сум 33
 (2)
 биде *гл.* 33
 божем *прил.* 32
 болка -и *ж.* 32, 33
 број *м.* 33
 буен -јно *приод.* 33
 бунтовен -ната *приод.* 33
 бунтовнички *приод.* 33
 в *предл.* 31, 32 (3), 33 (2)
 ваш -ата *приод.* *присв.* 32
 ве *зам.* 32
 век -ови *м.* 32 (5), 33
 вековен -вно *приод.* 33
 ветер *м.* 32
 вечерен *приод.* 32
 вик *м.* 31
 влага *ж.* 31
 внук *м.* 32
 во *предл.* 31 (5), 32 (8), 33
 (4)
 враќа *гл.* *несвр.* 32
 врви *гл.* *несвр.* 32
 врел *приод.* 33
 време -иња(та) 32 (2)
 врзан *гл.* *приод.* 33
 ги *зам.* 33
 гине *гл.* *несвр.* 32
 глава -ите *ж.* 32
 глед *м.* 31
 гледа *гл.* *несвр.* 32
 гора *ж.* 33
 гради -ве *мн.* 31
 гризе *гл.* *несвр.* 31
 грмеж *м.* 33
 грмне *гл.* *свр.* 31
 да 31 (5), 32, 33 (2)
 дар *м.* 33
 дедо -а *м.* 32
 дете *ср.* 31
 див *приод.* 32
 диво *прил.* 31
 дише *гл.* *несвр.* 32
 до *предл.* 31, 32 (2)
 доле *прил.* 32
 друг *приод.* 32
 дур *сврзн.* 33
 дури *сврзн.* 33
 душа -та *ж.* 32
 е *гл.* *пом.* 31, 33 (2)
 еве *чесн.* 31, 32
 еден *бр.* *приод.* 32
 ек *м.* 32
 екот *м.* 31
 жал *ж.* 31
 жалба *ж.* 33
 жерав *м.* 32
 жив *приод.* 31
 живот -от *м.* 33
 жито -тја *ср.* 32
 за *предл.* 32 (6)
 запален *гл.* *приод.* 32
 зар *чесн.* 33 (2)
 збор -от *м.* 32 (3)

- збран -и *џл. ȳриџ.* 33
 здив *м.* 32
 здржан -а *џл. ȳриџ.* 31
 земја -ва, -та *ж.* 32 (3)
 зинат *џл. ȳриџ.* 32
 златен *ȳриџ.* 33
 зошто *ȳрил.* 31 (3)
 свек -от *м.* 32
 и *сврзн.* 31 (6), 32 (18), 33 (8)
 иде *џл. несвр.* 31, 32, 33
 издржи *џл. свр.* 31 (3)
 излегува *џл. несвр.* 31
 изреди *џл. свр.* 33
 им *зам.* 31 (2), 32
 исконски *ȳриџ.* 32
 јад -от *м.* 33
 јас *зам. лич.* 31, 33
 каже *џл. свр.* 33
 кај *ȳрил.* 32
 калеш -и *ȳриџ.* 33
 кат *м.* 33
 кипнат -ово *џл. ȳриџ.* 32
 клет *ȳриџ.* 31, 33, 32
 клетва *ж.* 33
 клетка *ж.* 31
 ко *ȳрил.* 31, 32
 кога *сврзн.* 32
 кој *зам. ȳриџ.* 32 (2), 33 (2)
 корав -а *ȳриџ.* 32
 крв -је *ж.* 32, 33
 крвав -а *ȳриџ.* 32
 лет *м.* 32
 летне *џл. свр.* 31
 лик *м.* 31
 листен -а *ȳриџ.* 33
 лут -а, -ите *ȳриџ.* 31, 33
 љубов *ж.* 32
 магла -та *ж.* 32 (2)
 матен -тна *ȳриџ.* 32
 мачен *ȳриџ.* 32
 ме *зам.* 31
 мека -та *ж.* 31
 ми *зам.* 31, 32 (3), 33
 мине *џл. свр.* 32
 мирен *ȳриџ.* 31
 мирис *м.* 32
 мисла *ж.* 31, 32
 младост *ж.* 31
 мој *ȳриџ. ȳрисв.* 32 (2), 33
 молк *м.* 32
 молнија *ж.* 31
 мома -и *ж.* 33
 момци *мн.* 31
 мрак *м.* 32
 мрачен -чни *ȳриџ.* 32 (2)
 на *ȳредл.* 31, 32 (4), 33 (8)
 наведен -и *џл. ȳриџ.* 32
 навирува *џл. несвр.* 31
 над *ȳредл.* 32
 најде *свр.* 32 (2)
 напаѓа *џл. несвр.* 32
 напред *ȳрил.* 31
 народ -е *м.* 33 (2)
 насилник -от *м.* 33
 наш -а, -ите *зам. ȳриџ.* 32, 33
 не *чесѝ.* 31 (4), 33 (2)
 невеста -и *ж.* 33
 него *зам.* 32 (3)
 нивен -вната, -вното *зам. ȳриџ.* 32 (2)
 ниже *џл. несвр.* 32
 низ *ȳредл.* 33

но сврзн., модал. 31, 33
 нога ж. 33
 носи *г̃л. несвр.* 33
 ноќ -и ж. 33
 о изв. 31 (2), 32 (2), 33 (3)
 огон м. 33
 од *предл.* 32 (5), 33 (3)
 одеднаш *прил.* 32
 оди *г̃л. несвр.* 32
 око ср. 31 (4), 32, 33
 околу *прил.* 32
 оро ср. 32 (4), 33 (2)
 пепел -ишта ж. 33
 песна ж. 32
 писк -от м. 32
 писнат *г̃л. прид.* 31
 писок м. 31
 пламен м. 31
 пламнат -и *г̃л. прид.* 33
 плаче *г̃л. несвр.* 31
 плен м. 33
 плоден -дна *прид.* 33
 по *предл.* 31, 32 (5), 33 (2)
 поведе *г̃л. свр.* 33
 повик м. 33
 погне *г̃л. свр.* 33
 подземен *прид.* 31
 пој м. 33
 покроце *прил.* 32
 поле ср. 32
 попуст *прид.* 32
 потече *г̃л. свр.* 33
 потулен *г̃л. прид.* 31
 пранга -ите 32
 прв -иот *прид.* 31
 првпат *прил.* 33
 превие *г̃л. свр.* 31

прекрие *г̃л. свр.* 31
 пролетен -тна *прид.* 32
 пуст -и *прид.* 33
 пустелија ж. 32
 пустош м. 32
 пушти *г̃л. свр.* 31
 пченица -та ж. 33
 радосен -сна *прид.* 32
 разнесе *г̃л. свр.* 33
 рака -аце ж. 31, 33
 рана -и ж. 33
 ред м. 31, 32, 33
 река -ите ж. 31, 32
 'рзнува *г̃л. несвр.* 31
 рид -иштата м. 32
 рид -ја м. 32
 рика *г̃л. несвр.* 32
 робија ж. 32
 робја ж. 33 (33)
 род -от м. 32 (32)
 роден -дниот *прид.* 33
 ропство ср. 33
 сака *г̃л. несвр.* 31
 свет м. 32
 светнува *г̃л. несвр.* 31
 свирка ж. 32
 сè *прил.* 32 (4), 33
 се зам. 32 (2)
 се врасло *г̃л.* 32
 се губи *г̃л. несвр.* 32
 се заврти *г̃л. свр.* 32
 се залула *г̃л. свр.* 32, 33
 се зачуе *г̃л. свр.* 33
 се корне *г̃л. свр.* 32
 се крева *г̃л. несвр.* 31
 се пушта *г̃л. несвр.* 31
 се разлива *г̃л. несвр.* 32

- се растега *џл. несвр.* 32
 се слева *џл. несвр.* 31
 се стрелка *џл. несвр.* 31
 се уткае *џл. свр.* 32
 се фаќа *џл. свр.* 31
 сега *џрил.* 33
 сегде *џрил.* 33
 секој *зам. џрид.* 31
 село -а *ср.* 33
 сенка *ж.* 32 (32)
 сет -а *зам. џрид. дијал.* 32
 сети *џл. свр.* 33
 си *зам.* 32
 сив *џрид.* 31
 сила *ж.* 32
 син *м.* 32
 синџир *м.* 33 (2)
 ситост *ж.* 32
 скокум *џрил.* 31
 слобода *ж.* 33
 слободен *џрид.* 32
 со *џредл.* 31 (2), 32 (3), 33 (2)
 собран *џл. џрид.* 33
 сокол *м.* 31
 солза -и *ж.* 33 (2)
 срете *џл. свр.* 33
 срце *ср.* 31 (2), 33 (3)
 стане *џл. свр.* 33
 старец -рци *м.* 31 (2)
 стега *џл. несвр.* 31
 стегнат -иот *џл. џрид.* 31
 стиска *џл. несвр.* 31
 страшен *џрид.* 32
 стрв *ж.* 32
 стресен -иот *џл. џрид.* 32
 сур -а *ж.* 32
 сурла -и *ж.* 31
 та *сврзн.* 31
 тага *ж.* 31
 танец *м.* 33
 тапан *м.* 31 (2)
 татко -а *м.* 32
 твој -а *зам. џрид.* 33 (2)
 те *зам.* 32, 33
 темен -мни *џрид.* 32
 тешко -во, -то *ср.* 31 (2), 32 (2), 33 (3)
 ти *зам.* 33 (3)
 тих *џрид.* 32
 трева *ж.* 31
 триж *џрил.* 33
 трпне *џл. свр.* 32
 трупа *џл. несвр.* 32
 ќе *чесџ.* 31 (2), 32 (2), 33 (4)
 ужас -от *м.* 32
 узреан -и *џл. џрид.* 32
 усна -и *ж.* 31
 уста -и *ж.* 33
 чад *м.* 33
 чекор *м.* 31, 32 (2)
 челада *ж.* 32
 чело *ср.* 31
 чини *џл.* 32 (2)
 чудно *џрил.* 33 (2)
 шепне *џл. несвр.* 32
 што *зам.* 31, 32 (4), 33
 штом *сврзн.* 31 (2), 33
 штур -а *џрид.* 32
 шуми *џл. несвр.* 32

ОБРАТЕН РЕЧНИК НА ЗБОРОВНИОТ ФОНД НА ПЕСНАТА „ТЕШКОТО“ НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ

32 а	31 ж. -та мека
33 ж. жалба	31, 32 ж. -ите река
32 ж. -ите глава	32 ж. несвр. рика
32 ж. несвр. се разлева	31 ж. несвр. се стрелка
31 ж. несвр. се слева	32, 33 ж. -и болка
31 ж. несвр. се крева	32 (32) ж. сенка
31 ж. трева	32 ж. свирка
33 ж. клетва	31 ж. несвр. стиска
31 ж. несвр. излегува	31 ж. клетка
31 ж. несвр. 'рзнува	32 (2) ж. -та магла
31 ж. несвр. светнува	32 ж. сила
31 ж. несвр. навирува	31 ж. -и сурла
31 ж. влага	31, 32 ж. мисла
31 ж. тага	32, 33 ж. свр. се залула
33 прил. сега	33 ж. -и мома
31 ж. несвр. стега	31, 32 (4), 33 (8) предл. на
32 ж. несвр. се растега	33 ж. -и рана
32 ж. -ите пранга	32 ж. песна
32 сврзн. кога	31 ж. -и усна
33 ж. нога	32 ж. несвр. трупа
31 (5), 32, 33 (2) да	33 ж. гора
32 ж. несвр. гледа	31 сврзн. та
33 ж. слобода	33 ж. -и невеста
32 ж. несвр. напаѓа	33 ж. -и уста
32 (6) предл. за	31 ж. несвр. се пушта
33 (2) ж. -и солза	32 ж. несвр. враќа
33 (33) ж. робја	31 ж. свр. се фаќа
32 ж. робија	33 ж. -та пченица
32 ж. пустелија	32 ж. -та душа
31 ж. молнија	31, 32 (3), 33 (2) предл. в
32 (3) ж. -ва, -та земја	32 приод. -а крвав
31, 33 ж. -аце рака	32 м. жерав
31 ж. несвр. сака	32 приод. -а корав

32 <i>приг.</i> див	31 <i>зам.</i> ме
32 <i>м.</i> здив	32 (2) <i>ср.</i> -иња(та) време
31 <i>приг.</i> жив	31 (4), 33 (2) <i>чесиѝ.</i> не
31 <i>приг.</i> сив	33 <i>џл. свр.</i> стане
32 <i>ж.</i> љубов	33 <i>џл. свр.</i> погне
32, 33 <i>ж.</i> -је крв	32 <i>џл. несвр.</i> гине
31 <i>приг.</i> -иот прв	32 <i>џл. свр.</i> мине
32 <i>ж.</i> стрв	31 <i>џл. свр.</i> грмне
32 <i>приг.</i> друг	32 <i>џл. несвр.</i> шепне
33 <i>м.</i> -от јад	32 <i>џл. свр.</i> трпне
32 <i>ж.</i> челада	32 <i>џл. свр.</i> се корне
32 <i>предл.</i> над	31 <i>џл. свр.</i> летне
33 <i>м.</i> чада	32 (4), 33 <i>прил.</i> сè
31 <i>м.</i> глед	32 (2) <i>зам.</i> се
31, 32, 33 <i>м.</i> ред	33 <i>џл. свр.</i> разнесе
31 <i>прил.</i> напред	32, 33 <i>зам.</i> те
32 <i>м.</i> -ја рид	31 <i>ср.</i> дете
32 <i>м.</i> -иштата рид	33 <i>џл. свр.</i> срете
32 (5), 33 (3) <i>предл.</i> од	31 (2), 32 (2), 33 (4) <i>чесиѝ.</i> ќе
32 (32) <i>м.</i> -от род	33 <i>џл. свр.</i> се зачуе
33 (2) <i>м.</i> -е народ	32 <i>прил.</i> покроце
31, 33 (2) <i>џл. поом.</i> е	31 (2), 33 (3) <i>ср.</i> срце
32 <i>џл. свр.</i> се уткае	31 <i>џл. несвр.</i> плаче
32 <i>зам.</i> ве	33 <i>џл. свр.</i> потече
31, 32 <i>чесиѝ.</i> еве	33 (2) <i>форма од џл.</i> сум
33 <i>прил.</i> сегде	беше
33 <i>џл. свр.</i> поведе	32 <i>џл. несвр.</i> дише
31, 32, 33 <i>џл. несвр.</i> иде	33 <i>м.</i> грмеж
33 <i>џл.</i> биде	33 <i>прил.</i> триж
32 (2) <i>свр.</i> најде	33 <i>предл.</i> низ
33 <i>џл. свр.</i> каже	31 (6), 32 (18), 33 (8) <i>сврзн.</i>
32 <i>џл. несвр.</i> ниже	и
31 <i>џл. несвр.</i> гризе	32 <i>џл. несвр.</i> се губи
31 <i>џл. свр.</i> превие	32 <i>џл. несвр.</i> врви
31 <i>џл. свр.</i> прекрие	33 <i>зам.</i> ги
32 <i>прил.</i> доле	31 <i>мн.</i> -ве гради
32 <i>ср.</i> поле	33 <i>џл. свр.</i> изреди

- 32 *џл. несвр.* оди
 31 (3) *џл. свр.* издржи
 32 *џрид.* исконски
 33 *џрид.* бунтовнички
 31, 32 (3), 33 *зам.* ми
 32 *џл. несвр.* шуми
 32 (2) *џл.* чини
 33 *сврзн.* дури
 32 *зам.* си
 33 *џл. несвр.* носи
 33 (3) *зам.* ти
 33 *џл. свр.* сети
 32 *џл. свр.* се заврти
 31 *џл. свр.* пушти
 31 *мн.* момци
 32 *џрил.* кај
 32 *м.* бескрај
 33 (2) *зам. џрид.* -а твој
 32 (2), 33 (2) *зам. џрид.* кој
 31 *зам. џрид.* секој
 32 (2), 33 *џрид. џрисв.* мој
 33 *м.* пој
 33 *м.* број
 32 *м.* мрак
 32 *м.* ек
 32 (5), 33 *м.* -ови век
 32 *м.* -от свек
 31 *м.* вик
 33 *м.* повик
 31 *м.* лик
 33 *м.* -от насилник
 32 *м.* молк
 31 *м.* писок
 32 *м.* -от писк
 32 *м.* внук
 31 *ж.* жал
 33 *ж.* -ишта пепел
 33 *џрид.* врел
 31 *м.* сокол
 32 *џрил.* божем
 31 (2), 32 *зам.* им
 31 (2), 33 *сврзн.* штом
 31 *џрил.* скокум
 32 *џл. џрид.* -и узреан
 31 *џл. џрид.* -а здржан
 33 *џл. џрид.* врзан
 31 (2) *м.* тапан
 33 *џл. џрид.* -и збран
 33 *џл. џрид.* собран
 32 *џрид.* -јно бескраен
 31 *џрид.* бавен
 32 (2) *зам. џрид.* -вната, -
 вното нивен
 33 *џрид.* -вно вековен
 33 *џрид.* -ната бунтовен
 32 *бр. џрид.* еден
 32 *џл. џрид.* -и наведен
 32 *џрид.* слободен
 33 *џрид.* -дна плоден
 33 *џрид.* -дниот роден
 32 *џл. џрид.* запален
 33 *м.* плен
 31 *џл. џрид.* потулен
 31 *м.* пламен
 31 *џрид.* подземен
 32 *џрид.* -мни темен
 32 *џрид.* вечерен
 31 *џрид.* мирен
 32 *џл. џрид.* -иот стресен
 32 *џрид.* -сна радосен
 33 *џрид.* златен
 32 *џрид.* -тна матен
 32 *џрид.* -тна пролетен
 33 *џрид.* -а листен

- 33 *прид.* -јно буен
 32 *прид.* мачен
 32 (2) *прид.* -чни мрачен
 32 *прид.* страшен
 32 м. син
 33 м. огон
 31 (2), 32 (2), 33 (3) *изв.* о
 31 (5), 32 (8), 33 (4) *предл.*
 во
 31 *прил.* диво
 33 *ср.* ропство
 32 (3) *зам.* него
 31, 32 (2) *предл.* до
 32 м. -а дедо
 31, 32 *прил.* ко
 31 (4), 32, 33 *ср.* око
 32 м. -а татко
 31 (2), 32 (2), 33 (3) *ср.* -во, -
 то тешко
 33 *ср.* -а село
 31 *ср.* чело
 32 *гл.* се врасло
 31, 33 *сврзн., модал.* но
 33 (2) *прил.* чудно
 31, 32 (5), 33 (2) *предл.* по
 32 (4), 33 (2) *ср.* оро
 31 (2), 32 (3), 33 (2) *предл.*
 со
 32 *ср.* -тја жито
 31, 32 (4), 33 *зам.* што
 31 (3) *прил.* зошто
 33 м. дар
 33 (2) *чесн.* зар
 32 м. ветер
 33 (2) м. синџир
 32 (3) м. -от збор
 31, 32 (2) м. чекор
 33 *сврзн.* дур
 32 ж. -а сур
 32 *прид.* -а штур
 32 м. -от ужас
 31, 33 *зам. лич.* јас
 32 м. мирис
 33 м. кат
 31 *гл. прид.* -иот стегнат
 32 *гл. прид.* зинат
 33 *гл. прид.* -и пламнат
 32 *гл. прид.* -ово кипнат
 31 *гл. прид.* писнат
 33 *прил.* првпат
 32 м. свет
 32 м. лет
 31, 33, 32 *прид.* клет
 32 *зам. прид.* *дијал.* -а сет
 33 м. -от живот
 31 м. екот
 31 ж. младост
 32 ж. ситост
 33 *прид.* -и пуст
 32 *прид.* попуст
 31, 33 *прид.* -а, -ите лут
 33 ж. -и ноќ
 32 *прил.* околу
 32 *прид.* тих
 33 м. танец
 31 (2) м. -рци старец
 32 *прид.* *присв.* -ата ваш
 32, 33 *зам. прид.* -а, -ите
 наш
 32 *прил.* одеднаш
 33 *прид.* -и калеш
 32 м. пустош

УМНОЖЕН ТЕКСТ ЗА ТОЛКОВЕН РЕЧНИК НА „ТЕШКОТО“

а Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

бавен О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

беше Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синџир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

беше О тешкото! Синџир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

бескрај О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија шутира – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

бескрајно О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија шутира – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

биде О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

божем И божем се врасло кипнатово оро / со иконска
сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во
него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани
житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во
пролетна ситост / со запален здив. (32)

болка И душата, чиниш, на родот мој мачен / во
тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè
попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по
век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за
слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко
жерав во лет. (32)

болки Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на
пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе
изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
Синџир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
со врзани раце во плен што ги погнало / насилникот клет. (33)

број Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати
ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди
збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
Синџир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
со врзани раце во плен што ги погнало / насилникот клет. (33)

бујно О тешкото! Синџир ти беше на робја, / дур не
стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови
собиран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец
низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чада – / те
разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

бунтовната О тешкото! Синџир ти беше на робја, / дур
не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови
собиран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец

низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

бунтовничко О тешкото! Синџир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

в До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

в О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штурa – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

в О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штурa – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

в О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

в О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

в Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!

/ кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
(32)

вашата Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

ве Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

вечерен И божем се врасло кипнатово оро / со исконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

век И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

век И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

век И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, /

од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет.
(32)

век И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково
оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и
мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што
нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, /
од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет.
(32)

век Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се
корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и
враќаат ек. (32)

векови О тешкото! Синџир ти беше на робја, / дур не
стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови
собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец
низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те
разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

вековно О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

ветер И божем се врасло кипнатово оро / со искомска
сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во
него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани
житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во
пролетна ситост / со запален здив. (32)

вик О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом
тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал
лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми
иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик –
/ та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

влага О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е
мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се

крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

внук О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од
маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

во До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа
срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в
око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

во И божем се врасло кипнатово оро / со иконска
сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во
него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани
житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во
пролетна ситост / со запален здив. (32)

во И божем се врасло кипнатово оро / со иконска
сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во
него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани
житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во
пролетна ситост / со запален здив. (32)

во И божем се врасло кипнатово оро / со иконска
сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во
него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани
житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во
пролетна ситост / со запален здив. (32)

во И божем се врасло кипнатово оро / со иконска
сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во
него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани
житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во
пролетна ситост / со запален здив. (32)

во И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково
оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и
мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што
нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, /
од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет.
(32)

во И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково
оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и
мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што
нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, /
од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет.
(32)

во Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати
ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди
збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

во О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од
маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

во О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од
маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

во О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

во О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана
народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не
поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и
огон, / и повик се зачу и грмеж во чада – / те разнесе сегде
бунтовната нога / по родниот кат. (33)

во О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана
народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не
поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и

огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде
бунтовната нога / по родниот кат. (33)

во О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е
мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се
крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

во О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е
мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се
крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

во О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом
тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал
лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми
иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик –
/ та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

во О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом
тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал
лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми
иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик –
/ та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

враќаат Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се
корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и
враќаат ек. (32)

врасло И божем се врасло кипнатово оро / со искомска
сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во
него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани
житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во
пролетна ситост / со запален здив. (32)

врела О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

времиња Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

Времињата Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

врват Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

врзани Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

ги Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

гине И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

главите Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се

наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О
времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми
најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат /
над пустош и крв?! (32)

глед О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е
мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се
крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

гледам О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на
очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се
растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај
иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

гора О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не
стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови
собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец
низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те
разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

градиве О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, /
штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто
жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто
ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам
лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти
вик. (31)

гризам О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, /
штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто
жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто
ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам
лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти
вик. (31)

грмеж О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не
стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови
собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец
низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те
разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

грмне О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

губат О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

да До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

да О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

да О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

да О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

да О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

да О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

да О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

да О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

дар О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

деда О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

дете О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

дише И божем се врасло кипнатово оро / со исконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

див И божем се врасло кипнатово оро / со исонска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлева тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

диво О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

До До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

до О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

до О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

доле Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

друг О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија шура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

душата И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

дур О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

дури О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

е О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

е О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

е О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се

крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

еден О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од
маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

ек Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се корне
стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и враќаат
ек. (32)

екот О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом
тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал
лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми
иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик –
/ та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

еве О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од
маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

еве О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е
мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се
крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

жал О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом
тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал
лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми
иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик –
/ та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

жалба О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

жерав И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

житја И божем се врасло кипнатово оро / со иконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

жив До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

животот О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

за И божем се врасло кипнатово оро / со иконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

за И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

за И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, /

од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет.
(32)

за И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково
оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и
мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што
нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, /
од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет.
(32)

за Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната
свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,
/ и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
/ кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
(32)

за Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната
свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,
/ и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
/ кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
(32)

зачу О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не
стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови
собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец
низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те
разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

залула О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не
стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови
собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец
низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те
разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

залула Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се
корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и
враќаат ек. (32)

запален И божем се врасло кипнатово оро / со
исконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките
зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него

шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и
земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

зар О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

зар О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

заврте Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се
корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и
враќаат ек. (32)

збор Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната
свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,
/ и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
/ кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
(32)

збор Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната
свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,
/ и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
/ кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
(32)

зборот И божем се врасло кипнатово оро / со иконска
сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во
него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани
житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во
пролетна ситост / со запален здив. (32)

збрани Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на
пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе

изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
 Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
 со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

здив И божем се врасло кипнатово оро / со иконска
 сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во
 него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани
 житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во
 пролетна ситост / со запален здив. (32)

здржана О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело
 им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева /
 е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок
 се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се
 пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

земја Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се
 корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и
 враќаат ек. (32)

земјата И божем се врасло кипнатово оро / со
 иконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките
 зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него
 шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и
 земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

земјава И божем се врасло кипнатово оро / со
 иконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките
 зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него
 шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и
 земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

зинат Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната
 свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,
 / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
 мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
 / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
 (32)

златен О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
 првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
 врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
 ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и

пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

зошто О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

зошто О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

зошто О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

свекот Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
(32)

И И божем се врасло кипнатово оро / со иконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

и И божем се врасло кипнатово оро / со иконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

и И божем се врасло кипнатово оро / со иконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја /

и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна
ситост / со запален здив. (32)

и И божем се врасло кипнатово оро / со исконска сила
за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него
рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја /
и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна
ситост / со запален здив. (32)

и И божем се врасло кипнатово оро / со исконска сила
за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него
рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја /
и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна
ситост / со запален здив. (32)

и И божем се врасло кипнатово оро / со исконска сила
за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него
рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја /
и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна
ситост / со запален здив. (32)

и И божем се врасло кипнатово оро / со исконска сила
за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него
рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја /
и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна
ситост / со запален здив. (32)

И И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково
оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и
мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што
нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, /
од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет.
(32)

и И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково
оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и
мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што
нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, /
од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет.
(32)

и Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати
ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди

збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
 Синцир ти беше на робја, / од калеши моми и невести ред, /
 со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

и Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати
 ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди
 збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
 Синцир ти беше на робја, / од калеши моми и невести ред, /
 со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

и Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати
 ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди
 збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
 Синцир ти беше на робја, / од калеши моми и невести ред, /
 со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

и О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
 магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
 редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од
 маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
 бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

и О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
 магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
 редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од
 маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
 бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

и О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
 магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
 редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од
 маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
 бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

и О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат
 штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, /
 зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
 ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
 пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
 (33)

и О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат
 штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, /

зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

и О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана
народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не
поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и
огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде
бунтовната нога / по родниот кат. (33)

и О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана
народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не
поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и
огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде
бунтовната нога / по родниот кат. (33)

и О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана
народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не
поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и
огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде
бунтовната нога / по родниот кат. (33)

и О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е
мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се
крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

и О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е
мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се
крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

и О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е
мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се
крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

и О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е

мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

и О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

и О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

и Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и враќаат ек. (32)

и Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и враќаат ек. (32)

и Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и враќаат ек. (32)

и Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

и Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

и Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,

/ и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
 мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
 / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
 (32)

иде О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
 магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
 редот / и ридја се губат в пустелија штуре – / и еве кај иде од
 маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
 бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

иде О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом
 тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал
 лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми
 иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик –
 / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

идеш О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
 првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
 врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
 ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
 пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
 (33)

им О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
 мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е
 мирен и бавен, со здржана тага. / Но ’рзнува тапан и писок се
 крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
 се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

им О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
 мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е
 мирен и бавен, со здржана тага. / Но ’рзнува тапан и писок се
 крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
 се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

им Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната
 свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,
 / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
 мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
 / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
 (32)

исконска И божем се врасло кипнатово оро / со
исконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките
зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него
шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и
земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

издржа До старците момци се фаќаат скокум; / не
издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив
потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

издржа До старците момци се фаќаат скокум; / не
издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив
потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

издржа До старците момци се фаќаат скокум; / не
издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив
потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

излегуваат О тешкото! Старци излегуваат еве, / на
чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката
трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но ’рзнува тапан и
писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред
се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

изреди Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на
пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе
изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
со врзани раце во плен што ги погнало / насилникот клет. (33)

јадот О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не
стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови
собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец
низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те
разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

јас О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

јас О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

каже Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

кај О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

калеси Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

кат О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

кипнатово И божем се врасло кипнатово оро / со искомска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

клет Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

клета И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

клетка До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

клето О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

клетви Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнало / насилникот клет. (33)

ко И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

ко О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

Кога О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

Кој Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

кој Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

кој Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

кој Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

корава И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / кој жерав во лет. (32)

корне Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и враќаат ек. (32)

крева О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но ’рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

крв Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

крвава И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

крвје О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чада – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

лет И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

летне До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

лик О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

листена О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чада – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

лута О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

лутите Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

љубов И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

мачен И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

магла О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штуре – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

маглата О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штуре – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

матна О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штуре – / и еве кај

иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

ме О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

меката О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

ми Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнало / насилникот клет. (33)

ми О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

ми О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

ми Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минало, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

ми Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в

мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
 / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
 (32)

минал Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната
 свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,
 / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
 мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
 / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
 (32)

мирен О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
 мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е
 мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се
 крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
 се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

мирис И божем се врасло кипнатово оро / со искомска
 сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во
 него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани
 житја / и вечерен мирис се разлева тих, / и земјата дише во
 пролетна ситост / со запален здив. (32)

мисла И душата, чиниш, на родот мој мачен / во
 тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè
 попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по
 век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за
 слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко
 жерав во лет. (32)

мисла О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
 мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е
 мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се
 крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
 се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

младост До старците момци се фаќаат скокум; / не
 издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив
 потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

мој И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково
 оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и
 мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што

нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, /
од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет.
(32)

мој О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

мој Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната
свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,
/ и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
/ кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
(32)

молк О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од
маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

молнија О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело
им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева /
е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок
се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се
пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

момци До старците момци се фаќаат скокум; / не
издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив
потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

моми Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на
пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе
изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

мрачен И душата, чиниш, на родот мој мачен / во
тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè
попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клетка, / век по

век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / кој жерав во лет. (32)

мрачни Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

мрак Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

на И божем се врасло кипнатово оро / со исконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлева тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

на И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / кој жерав во лет. (32)

на Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

на Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

на Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

на Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

на Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

на Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

на Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

на О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

на О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

на О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

на Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

наша И божем се врасло кипнатово оро / со искомска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

нашите О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

над Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

најде Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

најде Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,

/ и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
/ кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
(32)

напаѓа О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на
очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се
растега редот / и ридја се губат в пустелија шутира – / и еве кај
иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

напред О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело
им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева /
е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок
се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се
пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

народ О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не
стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови
собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец
низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те
разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

народе О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

насилникот Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на
пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе
изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

наведени Времињата мрачни се нивното поле, / и
нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се
наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О
времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми
најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат /
над пустош и крв?! (32)

навирува О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

не До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

не До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

не До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

не О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

не О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

не О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

него И божем се врасло кипнатово оро / со исконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлева тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

него И божем се врасло кипнатово оро / со искомска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

него И божем се врасло кипнатово оро / со искомска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

невести Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

нижел И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / кој жерав во лет. (32)

нивната Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

нивното Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

низ О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец

низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те
разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

но О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

Но О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е
мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се
крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

ноќи Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на
пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе
изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

нога О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не
стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови
собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец
низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те
разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

носиш О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

О Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати
ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди
збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

О О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега

редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

О О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

О О тешкото! Синџир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

О О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но ’рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

О О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

О Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

очи Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синџир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

очи О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

очиве О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штуре – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

очиве О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

од И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

од И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

од И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

од И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што

нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, /
од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет.
(32)

од Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати
ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди
збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

од О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од
маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

Од О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

од О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана
народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не
поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и
огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде
бунтовната нога / по родниот кат. (33)

одеднаш О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на
очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се
растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај
иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

оди О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од
маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

огон О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не
стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови

собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец
низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те
разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

око До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа
срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в
око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

околу Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се
корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и
враќаат ек. (32)

оро И божем се врасло кипнатово оро / со искомска
сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во
него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани
житја / и вечерен мирис се разлева тих, / и земјата дише во
пролетна ситост / со запален здив. (32)

оро И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково
оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и
мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што
нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, /
од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет.
(32)

оро О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од
маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

оро О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

оро О тешкото! Синџир ти беше на робја, / дур не
стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови
собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец
низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те
разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

оро Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и враќаат ек. (32)

Пченицата О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

пеплишта Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

песна И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

пискот И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

писнат О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

писок О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но ’рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

плачам О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навидува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

пламен До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

пламнати Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнало / насилникот клет. (33)

плен Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнало / насилникот клет. (33)

плодна О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

по И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупа сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

по И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупа сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, /

од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет.
(32)

по О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од
маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

по О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од
маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

по О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

по О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана
народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не
поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и
огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде
бунтовната нога / по родниот кат. (33)

по О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е
мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се
крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

по Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната
свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,
/ и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
/ кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
(32)

подземен О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, /
штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто

жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

погнал Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

пој О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

покроце Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

поле Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

попуст И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

потече О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно

ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

потулен До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

поведе О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

повик О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

прангите Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

прекријам О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

превијам О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

пролетна И божем се врасло кипнатово оро / со искомска сила за земјава наша / и во него шуми на реките

зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него
шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и
земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

првиот О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело
им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева /
е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок
се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се
пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

првпат О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

пушта О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им
мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е
мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се
крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

пушти О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом
тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал
лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми
иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик –
/ та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

пустелија О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на
очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се
растега редот / и ридја се губат в пустелија шутира – / и еве кај
иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

пусти Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на
пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе
изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

пустош Времињата мрачни се нивното поле, / и
нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се

наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О
времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми
најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат /
над пустош и крв?! (32)

раце Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати
ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди
збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

раце О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом
тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал
лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми
иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик –
/ та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

радосна И душата, чиниш, на родот мој мачен / во
тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè
попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по
век што нижел од корава мисла / за радосна челад, за
слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко
жерав во лет. (32)

рани Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на
пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе
изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

растега О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на
очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се
растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај
иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

разлева И божем се врасло кипнатово оро / со
исконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките
зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него
шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлева тих, / и
земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

разнесе О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

ред Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

ред О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

редот О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија шутира – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

река О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

реките И божем се врасло кипнатово оро / со исконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

ридиштата Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и враќаат ек. (32)

ридја О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија шутира – / и еве кај

иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

рика И божем се врасло кипнатово оро / со исконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

робија И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / кој жерав во лет. (32)

робја Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнало / насилникот клет. (33)

робја О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чада – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

родниот О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чада – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

родот И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / кој жерав во лет. (32)

родот Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,

/ и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
 мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
 / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
 (32)

ропство О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
 првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
 врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
 ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
 пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
 (33)

’рзнува О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело
 им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева /
 е мирен и бавен, со здржана тага. / Но ’рзнува тапан и писок
 се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се
 пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

сè И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково
 оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и
 мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што
 нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, /
 од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет.
 (32)

сè О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
 магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
 редот / и ридја се губат в пустелија шура – / и еве кај иде од
 маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
 бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

сè О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве
 магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега
 редот / и ридја се губат в пустелија шура – / и еве кај иде од
 маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
 бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

сè О тешкото! Синџир ти беше на робја, / дур не стана
 народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не
 поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и
 огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде
 бунтовната нога / по родниот кат. (33)

сè Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

сака До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

се До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

се И божем се врасло кипнатово оро / со искомска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

се И божем се врасло кипнатово оро / со искомска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

се И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клетка, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

се О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штурa – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

се О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штурa – / и еве кај иде од

маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

Се О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

се О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

се О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

се О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

се О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

се О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

Се Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и враќаат ек. (32)

Се Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се
корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и
враќаат ек. (32)

се Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се корне
стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и враќаат
ек. (32)

се Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната
свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,
/ и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
/ кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
(32)

се Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната
свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,
/ и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
/ кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
(32)

Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се корне
стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и враќаат
ек. (32)

Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се корне
стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и враќаат
ек. (32)

Сега О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

сегде О тешкото! Синџир ти беше на робја, / дур не
стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови
собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец
низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те
разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

секој О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

села О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

сенка О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

сенка О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

сета И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

сетам О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

си О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од

маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

сила И божем се врасло кипнатово оро / со искомска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

син О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

Синцир Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнало / насилникот клет. (33)

Синцир О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

ситост И божем се врасло кипнатово оро / со искомска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

сив До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

скокум До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

слева О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се

крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта,
се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

слобода О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

слободен И душата, чиниш, на родот мој мачен / во
тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè
попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по
век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за
слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко
жерав во лет. (32)

со И божем се врасло кипнатово оро / со искомска
сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во
него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани
житја / и вечерен мирис се разлева тих, / и земјата дише во
пролетна ситост / со запален здив. (32)

со И божем се врасло кипнатово оро / со искомска
сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во
него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани
житја / и вечерен мирис се разлева тих, / и земјата дише во
пролетна ситост / со запален здив. (32)

со И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково
оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и
мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што
нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, /
од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет.
(32)

со Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати
ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди
збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
Синџир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
со врзани раце во плен што ги погнало / насилникот клет. (33)

со О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

со О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

со О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

собран О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

сокол До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

солза О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

солзи Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

срце До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа
срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в
око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

срце Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати
ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди
збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

срце О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

срце О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

срце О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом
тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал
лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми
иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик –
/ та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

сретам О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

стана О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не
стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови
собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец
низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те
разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

Старци О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

старците До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

стега О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стега срце клето / да не пушти вик. (31)

стегнатиот О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

стиска О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стега срце клето / да не пушти вик. (31)

страшен И божем се врасло кипнатово оро / со исконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

стрелка О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

стресениот Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и враќаат ек. (32)

стрв Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

сура О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

Сурли О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

свет И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

светнува О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

свирка Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

та О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми

иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик –
/ та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

тага О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

танец О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

тапан О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

тапан О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

татка О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

те О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

те О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и

огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде
бунтовната нога / по родниот кат. (33)

тешкото Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на
пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе
изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

тешкото О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на
очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се
растега редот / и ридја се губат в пустелија шутира – / и еве кај
иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

тешкото О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

тешкото О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не
стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови
собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец
низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те
разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

тешкото О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело
им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева /
е мирен и бавен, со здржана тага. / Но ’рзнува тапан и писок
се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се
пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

тешкото О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, /
штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто
жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто
ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам
лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти
вик. (31)

тешково И душата, чиниш, на родот мој мачен / во
тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè

попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / кој жерав во лет. (32)

темни Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и враќаат ек. (32)

ти Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

ти О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

ти О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

тих И божем се врасло кипнатово оро / со иконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

трева О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

триж О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно

ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

трпнат Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и враќаат ек. (32)

трунал И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трунал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

твој О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

твоја О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој! (33)

ќе Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

ќе Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

ќе О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече

врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

ќе О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

ќе О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом
тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал
лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми
иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик –
/ та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

ќе О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом
тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал
лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми
иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик –
/ та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

ќе Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната
свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,
/ и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
/ кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
(32)

ќе Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната
свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,
/ и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
/ кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
(32)

ужасот Времињата мрачни се нивното поле, / и
нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се
наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О
времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми

најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

усни О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик – / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

усти Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото! Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, / со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

уткала И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко жерав во лет. (32)

узреани И божем се врасло кипнатово оро / со исконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

фаќаат До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

чад О тешкото! Синцир ти беше на робја, / дур не стана народ во листена гора, / сè дури со јадот од векови собран / не поведе бујно, бунтовничко оро! / Се залула танец низ крвје и огон, / и повик се зачу и грмеж во чад – / те разнесе сегде бунтовната нога / по родниот кат. (33)

чекор О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но ’рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

чекор Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

чекор Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле, / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?! / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?! (32)

челад И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна чела

д, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / кој жерав во лет. (32)

чело О тешкото! Старци излегуваат еве, / на чело им мисла, во очи им влага / и првиот чекор по меката трева / е мирен и бавен, со здржана тага. / Но 'рзнува тапан и писок се крева / и молнија светнува во секој глед, / и напред се пушта, се стрелка, се слева / стегнатиот ред. (31)

чиниш Се залула оро! Се заврте земја, / и чиниш – се корне стресениот век, / и околу трпнат ридиштата темни / и враќаат ек. (32)

чиниш И душата, чиниш, на родот мој мачен / во тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по век што нижел од корава мисла / за радосна чела

д, за слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / кој жерав во лет. (32)

чудно О тешкото! Сега по нашите села / во слобода првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и

пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

чудно О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
(33)

шепнат И божем се врасло кипнатово оро / со
исконска сила за земјава наша / и во него шуми на реките
зборот, / и во него рика див ветер и страшен / и во него
шепнат узреани житја / и вечерен мирис се разлива тих, / и
земјата дише во пролетна ситост / со запален здив. (32)

што До старците момци се фаќаат скокум; / не издржа
срце – сив сокол во клетка, / не издржа пламен жив потулен в
око, / не издржа младост што сака да летне! (31)

што И душата, чиниш, на родот мој мачен / во
тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè
попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по
век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за
слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко
жерав во лет. (32)

што И душата, чиниш, на родот мој мачен / во
тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè
попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по
век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за
слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко
жерав во лет. (32)

што И душата, чиниш, на родот мој мачен / во
тешково оро се уткала сета – / век по век што трупал сè
попуст и мрачен / од крвава болка, од робија клета, / век по
век што нижел од корава мисла / за радосна челада, за
слободен свет, / од песна – за љубов што гине со пискот / ко
жерав во лет. (32)

што Кој број ќе ми каже на лутите рани, / на пламнати
ноќи, на пеплишта пусти, / кој на срце болки ќе изреди

збрани, / и на очи солзи и клетви на усти. / О тешкото!
 Синцир ти беше на робја, / од калеси моми и невести ред, /
 со врзани раце во плен што ги погнал / насилникот клет. (33)

што Времињата мрачни се нивното поле, / и нивната
 свирка – на прангите свекот, / а главите им се наведени доле,
 / и покроце врват – сè чекор по чекор. / О времиња, што ве в
 мрак родот мој минал, / кој збор ќе ми најде за вашата стрв?!
 / кој збор ќе ми најде за ужасот зинат / над пустош и крв?!
 (32)

штом О тешкото! Сега по нашите села / во слобода
 првпат штом оро ќе сретам, / зар чудно е – солза да потече
 врела, / зар чудно е – жалба јас в срце да сетам?! / Од вековно
 ропство, мој народе, идеш / но носиш ти в срце дар златен и
 пој. / Пченицата твоја триж плодна ќе биде, / и животот твој!
 (33)

штом О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом
 тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал
 лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми
 иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик –
 / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

штом О тешкото! Сурли штом диво ќе писнат, / штом
 тапан ќе грмне со подземен екот – / во градиве зошто жал
 лута ме стиска, / во очиве зошто навирува река / и зошто ми
 иде да плачам ко дете, / да превијам раце, да прекријам лик –
 / та гризам јас усни, стегам срце клето / да не пушти вик. (31)

штура О тешкото! Кога во молк да те гледам, / на
 очиве магла ми напаѓа сура, / и одеднаш – в бескрај се
 растега редот / и ридја се губат в пустелија штура – / и еве кај
 иде од маглата матна / сè сенка до сенка, сè еден до друг – / во
 бескрајно оро син оди по татка, / по деда си – внук. (32)

шуми И божем се врасло кипнатово оро / со исконска
 сила за земјава наша / и во него шуми на реките зборот, / и во
 него рика див ветер и страшен / и во него шепнат узреани
 житја / и вечерен мирис се разлева тих, / и земјата дише во
 пролетна ситост / со запален здив. (32)